

Risico-inventarisatie

G= gewijzigd
O= ongewijzigd
V= vervallen
N= nieuw

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
G	Deelfonds Participatiewet	Vanaf 1 januari 2015 is het takenpakket van de gemeenten door de transitie Participatiewet gewijzigd. De budgetten voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en re-integratie zijn taakstellend. Belangrijk punt van aandacht (mogelijk risico) is de forse afname in de komende jaren van het deelbudget Wsw i.r.t. de volumeontwikkeling bij de IBN.	Beheersen	Bij de jaarrekening 2013 een egalisatiereserve Sociaal Domein ingesteld, waarin alle voor- en nadelen uit het Sociale Domein worden gestort cq. onttrokken. Voornog is de omvang van de reserve Sociaal Domein voldoende om de risico's deelfonds Participatiewet en dan in het bijzonder de Wsw op korte termijn op te vangen. De omvang van het risico is derhalve rekenkundig bepaald in de verhouding omvang deelfonds Participatiewet i.r.t. het totaal van de 3 deelfondsen (Wmo2015, Jeugd en de P-wet) afgezet tegen het saldo van de BR Sociaal Domein per 31 december 2016.	*	*	€ 3.245.000		Maatschappelijke dienstverlening	2 Maximaal meedoen
G	Deelfonds Jeugd	Vanaf 1 januari 2015 is het takenpakket van de gemeenten door de transitie Jeugd verder uitgebreid. Omdat het om een nieuwe taak gaat bestaan er nog verschillende onduidelijkheden welke in risico's vertaald kunnen worden. Voornog worden de risico's globaal ingeschat. Overheveling van taken op gebied van begeleiding en de onplanbare vraag naar zorg en ondersteuning, hebben een structureel effect op het budget jeugd. Aangezien hier sprake is van een zgn. open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen / toekenningen het beschikbare budget in enig jaar overschrijdt.	Beheersen	Door sturing op risico's binnen de bedrijfsvoeringprogramma's van het sociale domein en monitoring van de uitgaven, en in samenwerking met en aansluiting op de centrumgemeente, de collectivering versnellen en daardoor risico van overschrijding van de budgetten beperken cq. verlagen. Daarnaast is er bij de jaarrekening 2013 een egalisatiereserve Sociaal Domein ingesteld, waarin alle voor- en nadelen uit het Sociale Domein worden gestort cq. onttrokken. Daarnaast is regionaal het solidariteitsprincipe van toepassing wat eventuele voor- en nadelen (al dan niet tijdelijk) zal dempen. Voornog is de omvang van de reserve Sociaal Domein voldoende om de risico's van het deelfonds Jeugd op korte termijn op te vangen. De omvang van het risico is derhalve rekenkundig bepaald in de verhouding omvang deelfonds Jeugd i.r.t. het totaal van de 3 deelfondsen (Wmo2015, Jeugd en de P-wet) afgezet tegen het saldo van de BR Sociaal Domein per 31 december 2016.	*	*	€ 3.220.000		Maatschappelijke dienstverlening	2 Maximaal meedoen

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
G	Deelfonds Wmo 2015 (incl. Wmo Voorzieningen en Wmo2007)	Vanaf 1 januari 2015 is het Wmo-takenpakket van de gemeenten door de transitie Awbz (Wmo 2015) verder uitgebreid. Omdat het om een nieuwe taak gaat bestaan er nog verschillende onduidelijkheden welke in risico's vertaald kunnen worden. Vooralsnog worden de risico's globaal ingeschat. Vergrijzing van de bevolking, overheveling van taken op gebied van begeleiding en de onplanbare vraag naar zorg en ondersteuning, hebben een structureel effect op het budget Wmo. Aangezien hier sprake is van een zgn. open einde regeling bestaat het risico dat het aantal en de omvang van de aanvragen / toekenningen het beschikbare budget in enig jaar overschrijdt.	beheersen	Door sturing op risico's binnen de bedrijfsvoeringprogramma's van het sociale domein en monitoring van de uitgaven, en in samenwerking met en aansluiting op de centrumgemeente, de collectivering versnellen en daardoor risico van overschrijding van de budgetten beperken cq. verlagen. Daarnaast is er bij de jaarrekening 2013 een egalisatiereserve Sociaal Domein ingesteld, waarin alle voor- en nadelen uit het Sociale Domein worden gestort cq. onttrokken. Vooralsnog is de omvang van de reserve Sociaal Domein voldoende om de risico's van het deelfonds Wmo 2015 (incl. Wmo Voorzieningen en Wmo2007) op korte termijn op te vangen. De omvang van het risico is derhalve rekenkundig bepaald in de verhouding omvang deelfonds Wmo2015 i.r.t. het totaal van de 3 deelfonds (Wmo2015, Jeugd en de P-wet) afgezet tegen het saldo van de BR Sociaal Domein per 31 december 2016.	*	*	€ 1.835.000		Maatschappelijke dienstverlening	2 Maximaal meedoen
G	Bijzondere bijstand en overige minima-voorzieningen zoals de kwijtschelding op gemeentelijke belastingen, de individuele inkomensloosheid en het activiteitsfonds	De huidige economische situatie draagt er toe bij dat meer inwoners van de gemeente Uden een beroep doen op de bijzondere bijstand en overige minimavoorzieningen. Daarnaast neemt het aantal statushouders toe. Aangezien hier sprake is van zgn. open einde regelingen bestaat het risico dat het aantal aanvragen / toekenningen bijzondere bijstand en overige minimavoorzieningen het beschikbare budget in enig jaar overschrijdt.	Beheersen	Beleid (verder) ontwikkelen o.a. gericht op de kanteling. Ontwikkelingen en uitgaven in dit kader monitoren en betrekken in het nieuw te formuleren beleid. Middels project armoedebeleid is circa 80% van het cliëntenbestand bekend. Medio 2016/2017 zal het armoedebeleid worden geëvalueerd en bij de programmabegroting 2018 zullen naar verwachting hiervoor voorstellen worden gedaan.	5	3	€ 450.000	€ 350.000	Maatschappelijke dienstverlening	2 Maximaal meedoen

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
G	Gebundelde Uitkering Participatiewet (voorheen BUIG) bestaande uit bijstand voor levensonderhoud, loaw, loaz en Bbz 2004 (levensonderhoud startende zelfstandigen)	De huidige economische situatie draagt ertoe bij dat meer inwoners van de gemeente Uden een beroep doen op een inkomensvoorziening (de instroom wordt vergroot) terwijl gelijktijdig de kansen en de ruimte op de arbeidsmarkt afneemt (de uitstroomkans wordt verkleind). Aangezien hier sprake is van een zgn. open einde regeling is het risico aanwezig dat het aantal aanvragen / toekenningen het beschikbare gestelde rijksbudget in enig jaar overschrijdt. In 2015 heeft de Minister een nieuw verdeelmodel ingevoerd. Dit nieuwe model is nog niet vrij van omissies. In 2016 zijn de eerste wijzigingen in het nieuwe model doorgevoerd en voor 2017 zijn verdere verbeteringen aangekondigd. O.b.v. de toekenning 2015 behoort de gemeente Uden tot de nadeelgemeenten, echter budget heeft zich in 2016 weer hersteld. Hierdoor is het nadeel uit 2015 omgezet naar een voordeel.	Beheersen	Beleid (verder) ontwikkelen gericht op en uitvoering richten op activiteiten met als doel de instroom (verder) te beperken en de uitstroom (verder) te vergroten. Ontwikkelingen en uitgaven in dit kader monitoren en betrekken in het nieuwe te formuleren beleid.	1	3	€ 50.000	€ 250.000	Maatschappelijke dienstverlening	2 Maximaal meedoen
G	Grondexploitatie algemeen: bouwbehoefte/voorraad grond onder MVA (voorheen nog niet in bouwexploitatie genomen gronden): Niet herontwikkelen locatie Eikenheuvel	In principe gaan we deze gronden op termijn in exploitatie nemen. In het MJP 2017 wordt ook toestemming gevraagd om te starten met de voorbereiding. Het is echter niet uit te sluiten dat op middellange termijn door mogelijk verminderde behoefte aan woningbouw of heroverwegingen van de Provincie t.a.v. uitbreidingslocaties deze locatie niet (geheel) aan snee komen. Deze locatie is in de Omgevingsvisie 2015 als toekomstige woningbouwlocatie meegenomen en daar heeft de Provincie positief op gereageerd. Ondanks dat is er toch een risico op het moeten afwaarderen van deze gronden naar de huidige agrarische bestemming.	Beheersen	Bieden van gevarieerde keuze in kavels. Jaarlijks herijken grondexploitatieramingen woningbehoefteonderzoek	2	5	€ 1.500.000	€ 2.500.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
N	Grondexploitatie algemeen: bouwbehoefte/ voorraad grond onder MVA (voorheen nog niet in bouwexploitatie genomen gronden): Niet herontwikkelen locatie Hoogveld- Zuid-Noord	In principe gaan we deze gronden op termijn in exploitatie nemen. In het MJP 2017 wordt ook toestemming gevraagd om te starten met de voorbereiding. Het is echter niet uit te sluiten dat op middellange termijn door mogelijk verminderde behoefte aan woningbouw of heroverwegingen van de Provincie t.a.v. uitbreidingslocaties deze locatie niet (geheel) aan snee komen. Deze locatie is in de Omgevingsvisie 2015 als toekomstige woningbouwlocatie meegenomen en daar heeft de Provincie positief op gereageerd. Ondanks dat is er toch een risico op het moeten afwaarderen van deze gronden naar de huidige agrarische bestemming.	Beheersen	Bieden van gevarieerde keuze in kavels. Jaarlijks herijken grondexploitatie-ramingen woningbehoefteonderzoek	2	5	€ 1.500.000	€ 0	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen
G	Grondexploitatie algemeen: verkooprijdsaling	Er is duidelijk teken van herstel in de woningbouwmarkt. Ook de vraag naar onze bedrijventerrein is positief. Ondanks dat sluiten wij een prijsdaling nog steeds niet geheel uit. Totaal hebben we nog ca 225.000 m2 woningbouwgrond te verkopen en 315.000m2 bedrijfsterreinengrond. Als risico gaan we uit van een mogelijke gemiddelde prijsdaling van € 5 per m2. Dit betekent een risico van in totaal 540.000 x € 5 = € 2.700.000, dit valt in de klasse tot € 5 mln.	Beheersen	Marktconformiteit van prijzen is extern getoetst en gebaseerd op huidige prijsniveau en gemiddelde kavelgrootte. Jaarlijks opnieuw beoordelen.	2	5	€ 1.500.000	€ 1.500.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
G	Grondexploitatie algemeen: planaanpassingen	<p>In de huidige markt is kwaliteit van de woonomgeving belangrijk voor de afzetmogelijkheden. We lopen daarom het risico dat bestaande plannen / verkavelingen aangepast moeten worden om de vereiste kwaliteit te halen. Dit zal veelal betekenen dat er minder grond verkocht kan worden om tot minder intensieve bebouwing te komen en om de openbare ruimte de gewenste kwaliteit te geven.</p> <p>Dit zal zich met name voordoen in de beoogde nog te ontwikkelen woongebieden. Dit betreft Nieuw Hoenderbos, Centrumgebied Uden-Zuid, Eikenheuvel, Spechtenlaan en Uden-Noord I. Totaal is er per 1-1-2017 nog ca 175.000 m2 geplande woningbouwgronduitgifte in die gebieden (uit grex 2017 per gebied). Wij schatten in dat mogelijk ca 8.750 m2 (= 5 %) minder uitgegeven kan worden. Dit betekent een lagere opbrengst en enige extra kosten voor de inrichting van meer openbare ruimte. Vooralsnog schatten wij dit in op ca 8.750 x € 300 (minder opbrengst en meer kosten openbare ruimte) = € 2.625.000,- en valt derhalve in de klasse tot € 5 mln.</p>	beheersen	Jaarlijks herijken grondexploitatieplanningen	2	5	€ 1.500.000	€ 2.500.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
G	Beveiligingsrisico's	[1] Uitval systemen, verlies van gegevens door virussen / hacking [2] Sabotage [3] Uitlekken vertrouwelijke gegevens [4] Onbevoegde aanwezigheid [5] IT-beveiliging van de systemen en de daarin vastgelegde gegevens (waaronder datalekken)	Beheersen/ mogelijk verzekeren	[1] Gebruik firewalls, aansluiting GemNet, Antivirusvoorziening, toegangsbeveiliging, passwordgebruik, e-mail / internetprotocol; Intrusion Prevention System contract (beheerde dienst). [2] Alertheid bij management, [3] kwetsbare situatie personeel, informatie- beveiligingsvoorschriften, formulier autorisatie; gebruik geheimhoudingsverklaringen, privacy-voorschriften; procedure vernietiging gegevensdragers; gebruik audit-procedures [4] Procedure begeleiding bezoek, alarmering- systeem; toegangsbeveiliging. Er is een nieuw beveiligingsplan in werking getreden. [5] Beveiligingsbeleid, IT-deskundigen, beveiligingsworkshops, mystery guest onderzoeken, toezicht op contractspartijen, functionaris voor gegevensbescherming, ICT-samenwerking, organisatiebrede beveiligingsmaatregelen, project privacyproof sociale domein, Register Wet bescherming persoonsgegevens (JKZ) voor de gegevens. Als gevolg van de nieuwe wet Meldplicht datalekken is er een meldingsprocedure informatiebeveiliging incidenten. Deze moeten worden gemeld bij de functionaris informatie beveiliging. Daarnaast zal ook binnenkort het beveiligd emailen geïntroduceerd worden binnen de gemeente als gevolg van de nieuwe wet Meldplicht datalekken. Op dit moment wordt onderzocht in hoeverre het mogelijk is om het risico tegen datalekken te verzekeren.	5	4	€ 810.000	€ 630.000	Publieks- zaken	5 Dienstbare en betrouw- bare overheid
O	Calamiteiten	Calamiteiten , rampen met een grote impact en schade op de Udense bevolking	Beheersen	Het actueel houden van het beschikbare rampenplan. Regelmatig overleg met ketenpartners (politie, brandweer, vliegbasis volkel), deelname aan vaccinatieprogramma's	1	5	€ 500.000	€ 500.000	Alle afde- lingen	4 Veilig gevoel
G	Gemeenschappelijke regelingen	Er is nog geen uniform beleid rond het beheer en verantwoording van relaties met gemeenschappelijke regelingen. Dit zou kunnen leiden tot onvoorziene financiële gevolgen. Er worden op dit moment acties uitgevoerd om de informatie met betrekking tot verbonden partijen beter in beeld te krijgen.	Beheersen	Er is een projectopdracht geformuleerd waarbij aandacht is voor o.a. in beeld brengen van risico's. Er wordt een proceskader samenwerkingsverbanden opgesteld waarna deze intern uitgerold zal gaan worden. Tevens is regionaal de samenwerking gezocht voor het beheer rondom verbonden partijen en gemeenschappelijke regelingen.	1	5	€ 500.000	€ 500.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouw- bare overheid

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
G	Leningen u/g en garantieverstrekingen	De gemeente heeft voor circa 12,9 mln aan leningen verstrekt waarvan circa 12,5 mln aan Areawonen. De gemeente staat voor € 62,4 mln garant. Bij een eventueel faillissement van een van de partijen bestaat het risico dat de instelling het opgenomen geld niet kan terugbetalen of dat de gemeente als garantsteller het restantbedrag van de lening inclusief rente en kosten moet betalen.	Beheersen	Interne procedures m.b.t. verstrekken van geldleningen, jaarlijkse controle op saldo geldleningen en garantieverstrekingen met de diverse partijen, Waarborgfonds Sociale Woningbouw (2e achtervang). Daarnaast zijn in het treasury statuut (vastgesteld door de raad) de bevoegdheden en procedures vastgelegd. Er is een beleidsregel ten aanzien van het verstrekken en garanderen van geldleningen waaraan aanvragen getoetst worden. Ten aanzien van de verstrekte geldleningen aan Area zijn er overige interne beheersingsmaatregelen. De WSW voert jaarlijks een risicobeoordeling uit. Dit resulteert in een borgstellingsverklaring. Zij hebben het risico op niet nakomen van haar financiële verplichtingen bij Area ingeschat als niet hoog. Het risico voor de gemeente is nog lager omdat de achtervang voor de (meeste) verstrekte geldleningen aan Area als volgt geregeld is. Mocht Area in de financiële problemen komen dan zal de dekking hiervoor als volgt worden gezocht. Ten eerste bij Area zelf, ten tweede bij de andere woningbouwcorporaties in Nederland, ten derde bij de WSW (totale reserve hiervoor € 3,2 miljard) en als dat niet lukt ten vierde bij de gemeente en het Rijk (ieder voor 50%). Omdat het financieel belang enorm is (€ 25 mln) is het risico toch ingeschat op € 500.000. Voor nieuwe verstrekte/gewaarborgde geldleningen wordt overigens volgens de nieuwe financiële verordening een risicovoorziening gevormd.	1	5	€ 500.000	€ 500.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid
O	Schade door natuurgeweld	Bij natuurrampen kunnen in de openbare ruimte grote schades ontstaan die niet door verzekering worden gedekt	Beheersen/accepteren	Goed onderhoud openbare ruimte (bomen).	1	5	€ 500.000	€ 500.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen
G	Grondexploitatie algemeen: plankosten	Het totale plankostenbudget in de lopende exploitaties voor de komende 10 jaar bedraagt thans ca € 5,0 mln. In de huidige markt waarbij o.a. herontwikkelingen soms noodzakelijk zijn en er extra inspanningen gedaan moeten worden om tot afzet te komen is, met daarnaast burgerparticipatie als ontwikkeling welke extra inspanning vergt, zeker een risico op extra plankosten. Wij denken dat 10% hogere plankosten zeker als risico gezien mag worden. Dit betekent dus ca € 500.000 en valt in de klasse tot € 500.000.	Beheersen	Prioriteren plannen. Toepassen kostenverhaal grex-wet. (RO-)procedure pas in gang zetten na getekende anterieure overeenkomst waarin stortingen in reserves, afweten planschadeclaims, bijdrage plankosten, grondtransactie en afspraken over bouwrijp maken openbare ruimte a.g.v. project zijn geregeld. Formatie wordt afgestemd op projectplanningen.	4	3	€ 350.000	€ 630.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
N	BTW-heffing straatparkeren naheffing met terugwerkende kracht	De rechtbank Gelderland oordeelde eind 2016 dat het achterwege laten van de btw-heffing bij betaald parkeren op straat tot concurrentievervalsing leidt. Dit oordeel wijkt af van alle eerdere jurisprudentie en beleidsregels over dit thema. Als deze uitspraak stand houdt betekent dat dat de gemeente netto minder opbrengsten ontvangt of het parkeren aan de openbare weg fors duurder wordt. Ook is een verrekening door de belastingdienst met terugwerkende kracht tot maximaal vijf jaar mogelijk wat leidt tot een incidenteel risico. Tegen het arrest van het Hof is beroep ingesteld bij de Hoge Raad.	Beheersen/accepteren	De uitkomst van de Hoge Raad en de impact daarvan afwachten en rekening houden met dit risico.	2	4	€ 270.000		Ruimte	1 duurzaam wonen en ondernemen

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
G	Grondexploitatie algemeen: vertragsrisico	In 2016 is 75% van afzettarget voor uitgifte van bouwgrond t.b.v. woningen gerealiseerd. In het MJP 2016 is de afzetperiode van Maaststraat/Nieuw Hoeven zelfs verkort naar aanleiding van positieve ontwikkelingen. Ondanks een weloverwogen fasering in het MJP 2017 is een vertraging in de uitgifte t.o.v. de bijgestelde aannames echter niet uit te sluiten. Met name als gevolg van conjuncturele ontwikkelingen en bezwaar/beroep procedures bij een nieuw bestemmingsplan is dit risico aanwezig. Voor uitgifte van bedrijfsterreinen ligt de jaarlijkse target lager dan werkelijk gerealiseerde gemiddelde van afgelopen 10 jaar (1.6 ha. versus 1.9). Omdat de jaarlijkse realisatie een nogal grillig verloop heeft is ook hier het risico van vertraging aanwezig. De gemiddelde totale verkoopomzet per jaar voor de komende 10 jaren bedraagt ca € 8,6 mln. Een gemiddelde vertraging van 1 jaar betekent een extra renteverlies van 3,06% van € 8,6 mln = € 263.000 en valt dus in de klasse tot € 500.000.	Beheersen	Jaarlijks worden de grondexploitaties herijkt en wordt een voorziening gevormd voor de verwachte exploitatienadelen. Half-jaarlijks volgt de rapportage Uden Bouwt. Plannen worden weloverwogen geprioriteerd afhankelijk van marktsituatie en voorraad., waarbij zoveel mogelijk wordt ingespeeld op de flow/het momentum in verkopen (welke plannen 'lopen' en welke niet). We focussen op speerpunten/toplocaties (niet alles tegelijk) en er wordt een mix gezocht tussen herstructurering en nieuwe ontwikkeling bedrijventerreinen. Jaarlijks communiceren/afstemmen met planontwikkelaars over plannings.	3	3	€ 250.000	€ 350.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen
0	Bedrijfsvoeringsrisico	Het runnen van een bijzonder bedrijf als een gemeente brengt risico met zich mee. Het risico bestaat dat er bestuurlijke besluiten worden genomen waarvan de (financiële consequenties) onvoldoende in beeld zijn (gebracht).		Budgetregeling, mandaatregeling, planning & control cyclus, interne controle op de processen om de interne beheersing zo optimaal mogelijk te krijgen.	3	3	€ 250.000	€ 250.000	Alle afdelingen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
G	Juridische kwaliteitszorg (JKZ),	<p>Het risico dat een beslissing, overeenkomst of andere handeling juridisch niet uitpakt zoals bedoeld, met als gevolg: het niet-halen van beleidsdoelen; bestuurlijke en politieke consequenties; berispingen en boetes van autoriteiten; klachten, claims en te-laat-boetes door het onrechtmatig handelen; extra werk en kosten, en imagoschade.</p> <p>Het risico voor niet-naleving van wet- en regelgeving wordt mede bepaald door</p> <p>(1) complexe -ook Europese- wetgeving (2) hoge boetes en door meer toezichthouders op te leggen (3) snel gebruik van rechtsbeschermingsrecht en vaak met professionele bijstand</p>	Beheersen	<p>Kader JKZ en onderliggend proces uitvoeren om de naleving van wet- en regelgeving te waarborgen. Met het 'risicobeeld' uit het JKZ-systeem wordt een organisatiebrede juridische thema geprioriteerd en vertaald naar afdelingsactiviteiten. Zo is in 2016 het thema 'aantoonbaar privacyproof in 2017' voorbereid, zijn kennissessies 'Rad van de Wet' verzorgd en bestond bij de juridische kerngroep het zicht op de organisatiebrede wetsontwikkelingen.</p>	3	3	€ 250.000	€ 250.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
0	Verloop algemene uitkering	Bezuinigingen op het gemeentefonds kunnen ertoe leiden dat de gemeente Uden lagere uitkeringen krijgt dan begroot.	Beheersen	De algemene uitkering wordt periodiek berekend op basis van gegevens van het Rijk (circulaires). Hierbij wordt gebruik gemaakt van het softwareprogramma Pauw. De gemeente is afhankelijk van de beslissingen die het Rijk op financieel gebied neemt waardoor de hoogte van de uitkering altijd een risico blijft. De gemeente begroot de algemene uitkering zo nauwkeurig mogelijk. Hierbij wordt op een zorgvuldige manier aannames gedaan. Omdat het aannames zijn vindt er achter af een analyse plaats op de verschillen tussen de werkelijke en de begrote kengetallen en maatstaven. Besluiten van het Rijk kunnen enorme impact hebben voor de algemene uitkering van de gemeente Uden. Omdat de beheersing rondom de algemene uitkering een onderdeel is van onze planning en control cyclus en we hier periodiek (na elke circulaire) een analyse op maken is dit voor ons regulier werk. Eventuele tekorten cq. overschotten als gevolg van een lagere of hogere algemene uitkering worden in het financiële beeld van het eerstvolgend p&c document daarna meegenomen. Gezien de huidige landelijke ontwikkelingen is het lastig om een goede prognose te maken voor de algemene uitkering. Alhoewel wij ons evenals het Rijk baseren op cijfers van het CBP blijkt de algemene uitkering toch fors te muteren. Dit is de reden dat dit risico op deze wijze is ingeschat.	3	3	€ 250.000	€ 250.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid
0	Contractafspraken afval	Afwijkingen in regionale aanbod van afval leiden o.b.v. bestaande contracten tot navordering.	Beheersen	Juridische kader toetsen om onevenredige afwenteling van regionale effecten op Uden te voorkomen.	3	3	€ 250.000	€ 250.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
0	Langer uitstel door prioritering van het onderhoud maakt toekomstig onderhoud duurder.	Beperkt budget om alle onderhoudswerkzaamheden op het optimale tijdstip uit te voeren. Piekbelasting vanwege langdurig onderhoud aan wijken uit de jaren '50-'60. Door alleen de hoogst noodzakelijke onderhoudswerkzaamheden uit te voeren wordt mogelijk onderhoud naar de toekomst doorgeschoven. Toekomstige onderhoudsmaatregelen worden daardoor zwaarder en vragen op langere termijn exponentieel meer budget. Uitstellen van rehabilitatie van wegen leidt tot herstelkosten welke niet zijn opgenomen in de dotatie aan onderhoudsfonds.	Beheersen	Het minimaal één keer per jaar inspecteren van de wegen. Jaarlijks, bij de programmabegroting, de onderhoudsfondsen en de daarbij behorende meerjarige investeringsplanningen monitoren. Offertes rehabilitatie afwegen in offerteronde programmabegroting. Dit jaar is er een offerte (nr 6) voor rehabilitatie en herinrichting van de openbare ruimte opgenomen. Op dit moment is de inschatting dat daardoor het risico nu niet naar beneden bijgesteld kan worden.	3	3	€ 250.000	€ 250.000	Ruimte	3 Goed leven en ontmoeten
G	Grondexploitatie algemeen: waardedaling verspreid liggende gronden/opstallen	Het grondbedrijf beschikt over een aantal percelen grond en enkele opstallen die onder andere onder het complex Ruilgronden zitten. Het betreft o.a. Slabroekseweg 8, Zeelandsedijk 16 en 18, perceel aan de Vluchtoordweg (naast Wiltec) en locatie voorheen Kortestraat 5a. Het risico op verdere waardedaling wordt in de huidige markt ingeschat op maximaal € 500.000, circa 10% van de eind 2015 getaxeerde waarde van deze gronden.	Beheersen	Jaarlijks herwaarderen gronden (Voorziening). Ingebruikgeven, verpachten gronden, zoveel mogelijk afstoten gronden. In de cash-flow van de ABR-ge is € 140.000 per jaar opgenomen om de jaarlijkse rentebijdrage op te vangen. Op de boekwaarde van de gronden wordt derhalve geen rente meer bijgeschreven. Geen rente toerekenen aan ruilgronden.	3	3	€ 250.000	€ 250.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen
G	Grondexploitatie algemeen: onvoorziene planeconomische risico's	In elke grex kunnen zich onvoorziene omstandigheden voordoen, zoals bijvoorbeeld bodemverontreinigingen, schadeloosstelling ivm onteigening, planschade en beroepszaken op grond van Ladder van Duurzaamheid, die ook een risico inhouden doordat zij extra kosten met zich mee kunnen brengen dan wel de fasering beïnvloeden. Daarbij gaat het om omstandigheden die zich niet aan zekerheid grenzende waarschijnlijkheid voor zullen doen. Omstandigheden waar dat wel voor geldt worden gewoon opgenomen in de grex.	Beheersen	Omstandigheden waarvan aannemelijk is dat deze zich voordoen worden opgenomen in de exploitatie-berekening. Het betreft hier het restrisico.	3	3	€ 250.000	€ 250.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
N	BTW-heffing straatparkeren in de toekomst	De rechtbank Gelderland oordeelde eind 2016 dat het achterwege laten van de btw-heffing bij betaald parkeren op straat tot concurrentievervalsing leidt. Dit oordeel wijkt af van alle eerdere jurisprudentie en beleidsregels over dit thema. Als deze uitspraak stand houdt betekent dat dat de gemeente netto minder opbrengsten ontvangt of het parkeren aan de openbare weg fors duurder wordt. Ook is een verrekening door de belastingdienst met terugwerkende kracht tot maximaal vijf jaar mogelijk. Deze uitspraak kan ook effect hebben op de vennootschapsbelastingplicht. De staatssecretaris heeft meermaals aangegeven dat parkeren op straat is vrijgesteld op basis van de vrijstelling voor overheidstaken. Deze vrijstelling is echter niet van toepassing wanneer er sprake is van concurrentie. Tegen het arrest van het Hof is beroep ingesteld bij de Hoge Raad.	Beheersen/accepteren	De uitkomst van de Hoge Raad en de impact daarvan afwachten en rekening houden met dit risico.	2	3	€ 150.000		Ruimte	1 duurzaam wonen en ondernemen
0	Lagere legesopbrengst omgevingsvergunningen	Het onderzoek naar de kostendekkendheid van de leges Wabo-vergunningen is afgerond en de uitkomsten zijn in de begroting verwerkt en per 1 januari 2015 geïmplementeerd in de legesverordening. Daarmee is een solide (meerjarige) basis gelegd om de kostendekkendheid van de Wabo-leges te beheersen en te monitoren. Het fluctueren van de economie is echter van grote invloed op deze cijfers. Het perspectief is nog niet gunstig, hetgeen kan betekenen dat het vastgestelde meerjarig gemiddelde qua aantallen en omvang niet wordt gehaald.	Beheersen	In de bestuursrapportage 2015 is incidentele aframing van de opbrengsten Wabo-leges gemeld. Monitoren van de ontwikkeling van de leges en eventuele (structurele) afwijkingen vanaf 2016 zullen worden gemeld in de afwijkingenrapportages.	2	3	€ 150.000	€ 150.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
0	Niet gedekte claims aansprakelijkheidsverzekering/ risico gevolgschade a.g.v. het niet nakomen van contractuele verplichtingen	De polisvoorwaarden van de aansprakelijkheidsverzekering sluiten een aantal zaken uit. Te weten claims ten gevolge van: - toezeggingen en gewekte verwachtingen - opgeleverde grond - termijnoverschrijding - aanbestedingen - overeenkomsten - niet tijdig melden -, nadeelcompensatie, oneerlijke concurrentie, asbest, Wet Markt en Overheid, Schade aan zaken van derden in verhuurde ruimten en bewust gedogen . Hierdoor loopt de gemeente Uden een risico. Daarnaast is er het risico dat de gemeente financieel wordt aangesproken op nakoming van de overeenkomst vanwege aansprakelijkheid of misinterpretatie van de afspraken.	Beheersen	Verzekeringssportefeuille periodiek doorlichten. Vast contactpersoon met kennis van aansprakelijkheidsvoorwaarden. Middels JKZ en intranet aandacht vragen voor uitsluitingen op aansprakelijkheidsverzekering. Aandacht voor preventie en het voorkomen van schade	2	3	€ 150.000	€ 150.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid
0	Parkeerexploitatie	Ontwikkelingen m.b.t. het parkeren in Hoek Promenade, bij het Ziekenhuis en de gratis fietsenstalling op het Mondriaanplein hebben grote gevolgen voor de kostendekkendheid van de parkeerexploitatie. Door de economische recessie en internet-aankopen daalt de bezettingsgraad van de parkeerexploitatie. Mogelijk risico is dat de totale kosten niet opgevangen kunnen worden binnen de totale parkeerbrengraten.	Beheersen	Uniform intern parkeerbeheer. Overeenstemming bereiken met ziekenhuis over kostendeckende tarieven. Regelmatige bijstelling van de exploitatie-opzetten op basis van recente ontwikkelingen.	2	3	€ 150.000	€ 150.000	Ruimte	3 Goed leven en ontmoeten
0	Exploitatietekort accommodaties	Voor de nieuwe multifunctionele accommodaties icm een aangepast tarievenbeleid wordt uitgegaan van een kostendeckende exploitatie. In de prognoses worden hierbij aannames gedaan (zoals bezettingsgraden en normkosten) waarbij de mogelijkheid bestaat dat deze aannames niet uitkomen. Hierdoor is het risico toegenomen.	Beheersen	Het actief stimuleren gebruik ruimtes en het evalueren van exploitatie Accommodaties met aanbevelingen voor verbeteringen. Tevens verbeterde mogelijkheid tot genereren van stuurgegevens (onder andere omde tijdige signalering te laten leiden tot kostenbeheersing	2	3	€ 150.000	€ 50.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
0	Achterstal- lig onderhoud gemeentelijke gebouwen	De onderhoudsplannen gemeentelijke eigendommen zijn nu geactualiseerd. Het meerjarenonderhoudsplan 2016-2020 is van toepassing. In dit plan zijn eveneens de duurzaamheidsmaatregelen meegenomen.	Beheersen	Actueel meerjarig onderhoudsplan, jaarlijkse inspecties, nieuw gebouwen beheersysteem implementeren. Er is een voorziening groot onderhoud gebouwen. Deze wordt jaarlijks herijkt. Bij 4-jaarlijkse bijstelling ook doorkijk maken voor langere planperiode en buffer inbouwen indien nodig. Om het risico bij overnames op verhoogde onderhoudskosten te beheersen wordt bij overname het onderhoudsplan en de bestaande onderhoudsvoorziening kritisch beoordeeld.	1	4	€ 90.000	€ 90.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid
0	Uitval door stroomstoring	Uitval interne en externe dienstverlening	Beheersen	UPS in computerruimte en noodstroom-aggregaten, inclusief onderhoudscontracten en periodieke testen.	5	2	€ 90.000	€ 90.000	Publieks- zaken	5 Dienstbare en betrouwbare overheid
N	Fraude	Binnen een (gemeentelijke) organisatie bestaat het risico op fraude. Bijvoorbeeld bij processen als inkoop, betalingen, kasbetalingen- en ontvangsten en salarissen.	Beheersen/ verzekeren	De genoemde processen zijn zodanig ingericht dat het risico op fraude beperkt wordt. Voornamelijk door primaire functiescheiding. Daarnaast is er een verzekering afgesloten tegen fraude. Het is van belang om bij de interne controle te toetsen of de processen zodanig zijn ingericht dat aan de polisvoorwaarden voldaan wordt.	1	3	€ 50.000		Alle afde- lingen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid
0	Verplichte kos- ten gerechte- lijke procedures	Inherent aan de bedrijfsvoering van de gemeente is dat iedere belanghebbende zijn recht kan beschermen door een gerechtelijke procedure te starten tegen een voor hem nadelige beslissing of andere handeling van de gemeente of haar bestuursorganen. Zij verrichten enorm veel van zulke handelingen; één gerechtelijke procedure kan zelfs al leiden tot een enorme kostentoeename: van interne en externe capaciteit tot verplichte procesvertegenwoordiging	Beheersen	Bij de advisering van het bestuursorgaan wordt aandacht besteed aan de juridische aspecten, danwel de juridische haalbaarheid van het rechtsgeding. Hiertoe wordt de juridische kerngroep steeds geïnformeerd over de voortdurend wijzigende complexe (Europese) regelgeving; en bij een dreigende gerechtelijke procedure en het toepassen van mediationvaardigheden geen oplossing biedt, dient ter voorbereiding extern juridisch advies te worden ingewonnen	1	3	€ 50.000	€ 50.000	Alle afde- lingen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
0	Bodemverontreiniging, milieucalamiteiten	Voor bodemverontreinigingen na 1987 heeft de veroorzaker een zorgplicht. Bij gevallen van voor 1987 is als gevolg van de Wet bodembescherming ook de eigenaar verantwoordelijk voor sanering. Het risico bestaat daarmee dat gronden die in eigendom zijn van de gemeente Uden, verontreinigd zijn en dat de gemeente de kosten van de sanering dient te betalen.	Beheersen	Vervuiler betaalt. Bodemonderzoek bij aankoop gronden door gemeente. Uitvoeren van verkennende bodemonderzoeken. Hierdoor is er door de jaren heen een steeds beter inzicht in de kwaliteit van de bodem. Hierdoor is het risico ten opzichte van de Programmabegroting 2014 naar beneden bijgesteld. Het financieel gevolg is weliswaar hetzelfde alleen de kans dat het zich voordoet is afgenomen. Eventuele financiële effecten worden meegenomen in de bepaling van de grondprijs (binnen de grondexploitatie)	1	3	€ 50.000	€ 50.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen
0	Crisisbeheersing Bevolkingszorg	Teneinde de operationele slagkracht bij crisissituaties in de responsefase te vergroten is het van belang snel uitvoering te (kunnen) geven aan het opstarten van processen, inzetten van middelen en het doen van uitgaven zonder last of ruggespraak.	Accepteren	De gemeente en andere organisaties nemen preventieve maatregelen om crisissituaties te voorkomen. Dit is echter geen garantie ter voorkoming van crisissituaties. In geval van crisis dient direct gehandeld te kunnen worden. In de gemeentebegroting is hiervoor geen budget opgenomen. Middels het besluit mandaat, volmacht en machtiging crisisbeheersing onderdeel bevolkingszorg wordt getracht de noodzakelijke uitgaven te beheersen.	1	3	€ 50.000	€ 50.000	Publiekzaken	4 Veilig gevoel
G	Realiseren taakstellingen bezuinigingen	Risico dat taakstellingen niet concreet ingevuld worden en tijdig gerealiseerd worden.	Beheersen	Doormiddel van de bezuinigingsmonitor wordt de realisatie van de bezuinigingen in beeld gebracht. Deze monitor wordt 4x per jaar opgesteld. 2x daarvan wordt hij aangeboden aan de Raad. Voor 2016 zijn alle bezuinigingen gerealiseerd. Vooruitkijkend naar 2020 dient er nog voor € 240.000 gerealiseerd te worden. Deze bezuinigingen worden naar verwachting in 2017 gerealiseerd.	1	3	€ 50.000	€ 250.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid
0	Administratieve risico's	Indien de financiële administratie onjuistheden of onvolledigheden bevat kan het financieel beleid in gevaar komen.	Beheersen	Functiescheiding tussen functie van financieel beheer en financieel beleid. Interne controle op diverse onderdelen (o.a. begrotingswijzigingen, aansluitingen met subadministraties, rechtmatigheid).	1	3	€ 50.000	€ 50.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
G	Renterisico's / Treasury	Mismatch tussen langlopende en kortlopende financiering. Risico dat renteontwikkeling afwijkt van intern gehanteerde rekenrente. Risico door niet optimale spreiding van leningenportefeuille	Beheersen	Treasurystatuut, liquiditeitsplanning, aflossingsschema leningen, ontwikkelen rentevisie, actief treasurybeheer doormiddel van model paragraaf 1. Dit is een rekeningssystematiek ten behoeve van de kapitaalbehoefte, de bijbehorende kosten en daaruit voortvloeiende het rente-omslagpercentage wat doorberekend wordt aan producten (investeringen). Voor verdere toelichting zie de financieringsparagraaf.	1	3	€ 50.000	€ 50.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid
0	Wachtgeld wethouders	Wethouders hebben na beëindiging van het wethouderschap recht op wachtgeld. Risico doet zich vooral voor op moment van eventuele collegecrisis en bij het einde van een raadsperiode.	Beheersen	Voor wachtgeld is inmiddels een voorziening gevormd voor de maximale verplichting die jaarlijks geactualiseerd wordt. Een andere beheersmaatregel is actieve stimulering herintreding van oud wethouders.	3	2	€ 50.000	€ 50.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid
G	Inkoopovereenkomst voor diensten van aanbestedingsadvies	a) Als gevolg van de inkoop samenwerking voert het Bureau Inkoop en aanbestedingen Zuid Oost Brabant de aanbestedingen voor de gemeente Uden uit. Hiervoor wordt gebruik gemaakt van een inkoop jaarplan dat jaarlijks wordt opgesteld. Ondanks het jaarplan bestaat de kans dat aanbestedingen niet zijn opgenomen in dit plan waardoor budgethouders zelf de aanbestedingen uitvoeren. Hierdoor bestaat een risico op onrechtmatigheden en juridische procedures omdat zij mogelijk onvoldoende bekend zijn met de aanbestedingsregels. b) De inkoop samenwerking vindt plaats met gemeenten in Zuid Oost Brabant. Op beleidsmatig gebied wordt door de gemeente Uden voornamelijk samengewerkt met gemeenten uit Noord Oost Brabant. Hierdoor is er een risico dat samenwerkings- en volumevoordelen niet volledig benut worden. c) Daarnaast hebben we een plek in de kartrekkersgroep van Noord-Oost brabant. We werken steeds meer regionaal samen.	Beheersen	a) De aanbestedingswet 2012 is onlangs herzien. Er zijn bijeenkomsten gehouden met de budgethouders om hen te attenderen op de nieuwe regels. Het inkoop handboek en de inkoopregeling worden aan de hand hiervan verder uitgewerkt en voor medewerkers beschikbaar gesteld via intranet. Daarnaast dient er interne controle plaats te vinden op aanbestedingen gedurende en na afloop van een traject door een onafhankelijke functionaris. b) Een beheersmaatregel om dit risico te verminderen zou zijn dat wanneer er op beleidsmatig vlak samen wordt gewerkt met andere gemeenten, de aanbesteding ook met dezelfde gemeenten plaats zou moeten vinden.	3	2	€ 50.000	€ 50.000	Middelen	5 Dienstbare en betrouwbare overheid

Status	Risico	Omschrijving	Strategie	Omschrijving strategie	Kans	Financieel gevolg	Totaal risico Programmarekening 2016	Totaal risico Programmarekening 2015	Afdeling	Programma
0	Storten illegaal afval	Risico van opruimen van illegaal gestort afval of afval van criminele activiteiten in buitengebied en/of natuurgebied.	Beheersen	Controles TOR kosten verhalen op veroorzaker	3	2	€ 50.000	€ 50.000	Publieks-zaken	1 Duurzaam wonen en ondernemen
0	Fouten in bestek	Door fouten kunnen overschrijdingen ontstaan in investeringskredieten.	Beheersen	Interne toets op juistheid bestek. Opnemen van post onvoorzien in budgetten. Analyse voor- en nacalculatie: verbeteren nacalculatie	3	2	€ 50.000	€ 50.000	Ruimte	3 Goed leven en ontmoeten
0	Winterschade	Door langere vorstperiodes ontstaat grotere schade aan wegen door vorst en strooizout	Beheersen	Het minimaal één keer per jaar inspecteren van de wegen. Jaarlijks, bij de programmabegroting, de onderhouds-fondsen en de daarbij behorende meerjarige investerings- planningen monitoren.	3	2	€ 50.000	€ 50.000	Ruimte	3 Goed leven en ontmoeten
0	Uitval ICT-systemen bij calamiteit	Uitval gedeeltelijke of gehele interne en externe dienstverlening. Verlies aan arbeidsuren (bij omvangrijke schade enkele dagen)	Beheersen	Uitwijkregeling; backup en auditprocedures, support- en onderhoudscontracten; jaarlijkse uitwijktest	1	3	€ 50.000	€ 50.000	Publieks-zaken	5 Dienstbare en betrouwbare overheid
0	Planschade-claims	Planschadeclaims welke niet op exploitanten/derden kunnen worden afgewenteld.	Beheersen	Voor planwijzigingen na 7 juni 2005 bestaat de mogelijkheid op grond van een planschade-verhaalovereenkomst de initiatiefnemers van de planologische mutatie binnen 5 jaar na onherroepelijk worden plan aansprakelijk te stellen voor de schade -Grondbedrijf: niet tekenen anterieure overeenkomst betekent niet in procedure brengen bestemmingsplanwijziging (cf. grex-wet) -Algemene Dienst: voor planwijzigingen waar gemeente initiatiefnemer is, is er geen verhaalsmogelijkheid. Er worden geen ingrijpende wijzigingen meer verwacht.	1	3	€ 50.000	€ 50.000	Ruimte	1 Duurzaam wonen en ondernemen
	Overige risico's	In de presentatie van de risico's worden risico's > € 50.000 opgenomen. De risico's < € 50.000 zijn samengevoegd in deze post overige.					€ 226.000	€ 374.000		
							€ 22.086.000	€ 14.364.000		